

FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. (8/10) – IKA

Mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup u miru: „Socijalni nauk Crkve nije ideologija, nego evanđeoski put služenja čovjeku“. U okviru našeg feljtona o razvoju socijalnog nauka Crkve, mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup u miru, promišlja o duhovnom naslijeđu svetoga pape Ivana Pavla II. Velikoga, o otajstvu patnje kao putu spasenja te o evanđeoskom značenju socijalnog nauka Crkve za današnje hrvatsko društvo.

Mons. Puljić, koji je tijekom svoje dugogodišnje biskupske službe svjedočio brojnim društvenim i crkvenim preobrazbama u domovini i svijetu, donosi dragocjen uvid u kontinuitet i životnost crkvenog socijalnog učenja.

Aktivni svjedok trojice papa i pastir triju (nad)biskupija

Štoviše, čitateljima ga približava iz prve ruke jer je, među ostalim, bio aktivni svjedok pontifikata trojice papa – ponajprije svetog pape Ivana Pavla II. Velikoga, osvjedočenog prijatelja hrvatskog naroda i države, koji ga je i imenovao dubrovačkim biskupom krajem 1989. godine.

Papa Benedikt XVI. imenovao ga je nadbiskupom Zadarske nadbiskupije 2010. godine, a naposljetku ga je papa Franjo, nakratko „vrativši ga iz zaslužene mirovine“, postavio za apostolskog upravitelja Splitsko-makarske nadbiskupije 2023. godine.

Može se, dakle, reći da je mons. Puljić imao rijetku čast i odgovornost – kao malo koji hrvatski biskup – voditi tri (nad)biskupije: Dubrovačku biskupiju, Zadarsku nadbiskupiju i Splitsko-makarsku nadbiskupiju, te ujedno biti na čelu Hrvatske biskupske konferencije (HBK).

Usto, u povodu 20. obljetnice smrti svetog pape Ivana Pavla II., mons. Puljić priprema rad o patnji i trpljenju u spisima Ivana Pavla II., osobito o njegovu odnosu prema bolesnima i patnicima.



Životopis

Prije nego što započnemo s intervjuom, prisjetimo se (skraćenoga) životopisa našeg sugovornika.

Mons. Želimir Puljić rođen je 7. ožujka 1947. u Kamenjici kraj Mostara, u obitelji s petero djece. Osnovnu školu pohađao je u Blagaju i Mostaru, a završio u Požegi, kamo se obitelj preselila. Klasičnu gimnaziju završio je u Biskupijskom sjemeništu u Dubrovniku (1962.–1966.). Nakon mature studirao je teologiju u Splitu, a potom u Rimu, na Papinskom sveučilištu Urbaniana. Godine 1978. stekao je licencijat iz pastoralne teologije na Lateranskom sveučilištu, a 1980. doktorirao psihologiju na Papinskom salezijanskom sveučilištu.

Za svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije zaređen je 24. ožujka 1974. u Rimu. Po povratku iz Rima predavao je opću psihologiju, psihologiju religije i katehetiku na Katoličkoj bogosloviji u Sarajevu, gdje je obnašao službe prefekta studenata (1978.–1980.), prefekta studija (1980.–1986.) i rektora (1986.–1989.).

Sveti papa Ivan Pavao II. Veliki imenovao ga je 7. prosinca 1989. dubrovačkim biskupom, a biskupsko ređenje primio je 14. siječnja 1990. u Dubrovniku. Tijekom dvadesetogodišnjeg služenja u Dubrovačkoj biskupiji poticao je obnovu župnog i obiteljskog pastoralnog te jačao veze između Crkve i društva. Papa Benedikt XVI. imenovao ga je 15. ožujka 2010. zadarskim nadbiskupom; u službu je uveden 24. travnja iste godine i vodio je Zadarsku nadbiskupiju do umirovljenja.

Nakon toga, papa Franjo je 14. veljače 2023. umirovljenoga zadarskog nadbiskupa mons. Želimira Puljića imenovao apostolskim upraviteljem Splitsko-makarske nadbiskupije – privremeno, do imenovanja novog nadbiskupa. Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj objavila je 8. rujna 2023., na blagdan Male Gospe, da je papa Franjo imenovao mons. Zdenka Križića, dosadašnjeg gospičko-senjskog biskupa, novim nadbiskupom Splitsko-makarske nadbiskupije.

Unutar Hrvatske biskupske konferencije mons. Puljić obnašao je niz važnih dužnosti: bio je predsjednik HBK (2012.–2022.), član Stalnog vijeća, predsjednik Vijeća za obitelj, predsjednik Komisije za odnose s državom, predsjednik Vijeća za kulturu i crkvena kulturna dobra te predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu. Član je Europske akademije znanosti i umjetnosti, a sudjelovao je i u upravnim tijelima Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Dubrovniku.

Mons. Želimir Puljić autor je niza stručnih članaka i knjiga, među kojima se ističu naslovi: Josip Stadler (1989.), Kršćanstvo srednjovjekovne

Bosne (1991.), Vatikan i Dubrovnik (1994.), 1000 godina Dubrovačke nadbiskupije (2000.), Josip M. Carević – dubrovački biskup (2002.), Obitelj – snaga Crkve i naroda (2004.), Rođeni iz ljubavi Kristove (2010.), Zadarski govori i razgovori (2015.), Djeliteljima svetih tajni (2020.), Dubrovnik je odsada i moj grad (2022.) te Biskupska konferencija – kolegijalnost i zajedništvo s općom i partikularnim Crkvama (2022.).

Kao zadarski nadbiskup mons. Puljić je od 2019. do 2022. godine priredio i nekoliko prigodnih knjižica: Zahvalno sjećanje na Branimirovu godinu (2019.), Ivan Pavao II. podupirao je opravdane težnje Hrvata za slobodom i neovisnošću (2020.), Mnogima su ratne nevolje oduzele mir dušama njihovim – Škabrnja 2021., Sredozemlje (Mediteran) – mjesto susreta i mira (2021.), Idite k Josipu (2021.), Ne bojte se! Otvorite širom vrata Kristu – uz 100. rođendan Karola Wojtyły (2021.), Sjećanje na dane tjeskobe i ponosa koji ne blijede (2021.), Raduj se, zemljo Hrvatska (2022.) te Europa – osobito ozemlje na kartama svijeta (2022.).

Nadbiskupsko geslo mons. Puljića glasi: „Unitas, libertas, caritas“ – „U bitnome jedinstvo, u dvojama sloboda, a u svemu ljubav.“ Stoljećima se mislilo da ta misao potječe od svetoga Augustina. Međutim, prije desetak godina mons. Tomo Vukšić utvrdio je da je ta fraza zapravo sadržaj djela o Crkvi koje je napisao splitski nadbiskup Markantun de Dominis. Te riječi zrcale dugogodišnji pastoralni rad i poslanje mons. Puljića – pastira jedinstva, slobode i ljubavi.



Tri područja Papina poslanja: mladi, obitelj i patnici

Oče nadbiskupe, koje su, po Vašem mišljenju, bile ključne poruke koje je sveti papa Ivan Pavao II. Veliki upućivao katoličkom puku, a koje su imale univerzalnu vrijednost i značenje za sve narode svijeta?

Valja odmah istaknuti da se, kada je 16. listopada 1978. godine za papu izabrao Karol Wojtyła, nije moglo ni naslutiti koliko će izbor jednoga Slavena, Poljaka, značiti za povijest Crkve i svijeta. Već pri svojoj prvoj pontifikalnoj misi snažnim je pozivom – „Ne bojte se! Otvorite vrata Kristu koji jedini zna što je u srcu čovjeka!“ – jasno naznačio smjer svoga pontifikata. Poput apostola Pavla, krenuo je potom na dugi niz misionarskih putovanja.

Vrijedi podsjetiti da je tijekom svog pontifikata, koji je trajao od 1978. do 2005. godine, ostvario čak 102 međunarodna putovanja, među kojima tri u Hrvatsku i dva u Bosnu i Hercegovinu. Objavio je 14 enciklika, 12 apostolskih pobudnica, 37 apostolskih pisama i 10 apostolskih konstitucija. Osim toga, odobrio je Kodeks kanonskoga prava (1983.) i novi Katekizam Katoličke Crkve (1992.).

Autor je i triju knjiga: Prijeći prag nade (1994.), Dar i otajstvo (1996.) te zbirke pjesama Rimski triptih (2003.). Predvodio je 120 svečanosti beatifikacija i 38 kanonizacija, tijekom kojih je proglasio 1.241 blaženika i 478 svetaca. Predsjedao je 15 redovitih i izvanrednih sinoda, a na 9 konzistorija imenovao 187 kardinala, među kojima i četvoricu Hrvata: kardinale Franju Kuharića, Vinka Puljića, Josipa Uhača i Josipa Bozanića.

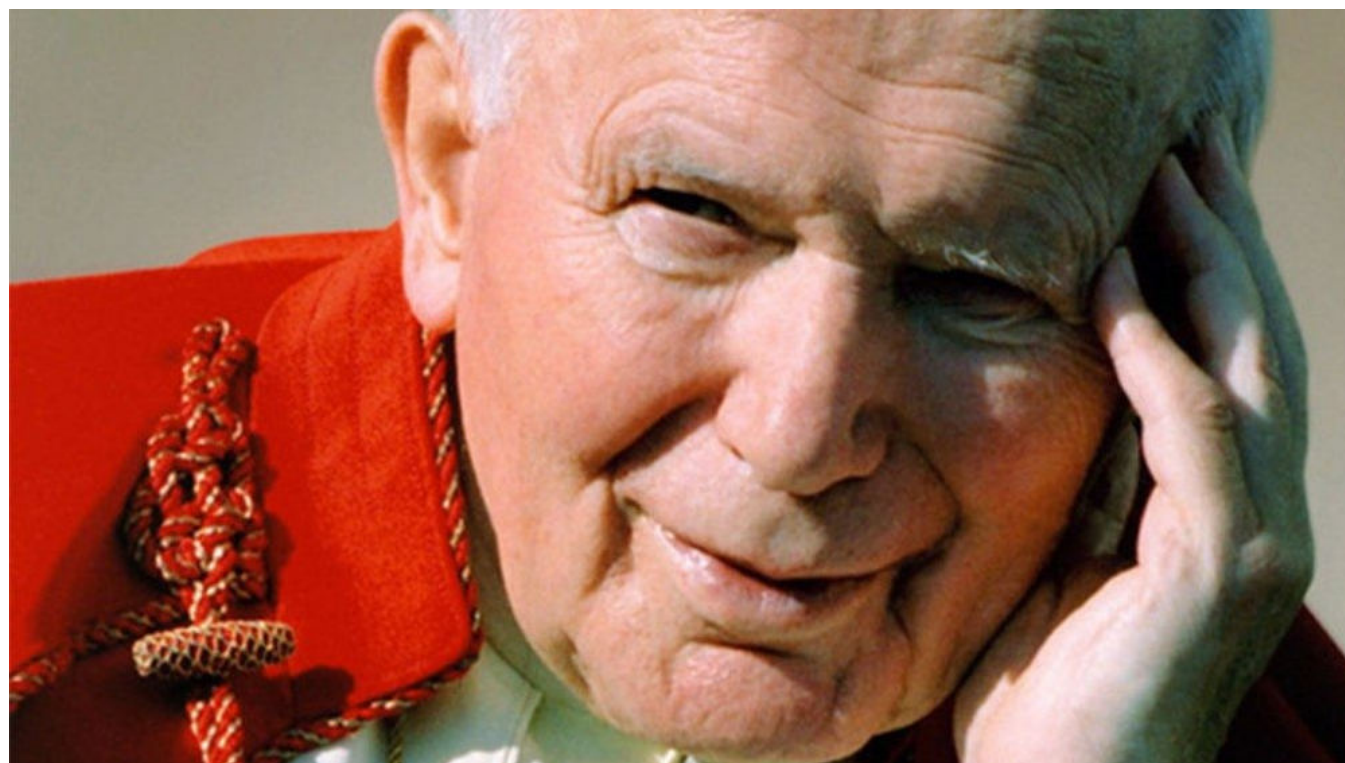
Sve to jasno svjedoči o iznimnoj širini njegova interesa i o univerzalnosti njegova poslanja i poruka. No, glede Vašega pitanja, usuđujem se istaknuti tri osobita područja po kojima će sveti papa Ivan Pavao II. ostati trajno upamćen.

Prvo, to su mladi. Njima je posvetio osobitu pozornost, ustanovivši međunarodni dan susreta mladih, koji je prerastao u svjetske dane mladih – golem duhovni pokret koji okuplja milijune mladih ljudi iz cijeloga svijeta.

Drugo, obitelj. Ona je, uz Euharistiju, bila središte njegove teologije i pastoralne brige. Posvetio joj je brojne homilije, pisma i poruke te uveo međunarodne susrete obitelji, svjestan da su zdrave obitelji temelj Crkve i društva.

Treće područje, o kojem se možda premalo govori, odnosi se na njegovu pastoralnu blizinu bolesnicima i patnicima. Njima je posvetio niz

nagovora, homilija i pisama, a upravo je blagdan Gospe Lurdske (11. veljače) odredio kao Svjetski dan bolesnika. U tom je kontekstu osobito znakovito njegovo razmišljanje o patnji i boli, koje je ostavio kao dragocjeno duhovno štivo svima koji trpe i pate.



Rad, razvoj i pravednost – tri socijalne enciklike svetoga pape Ivana Pavla II. Velikog

Poznato je da ste još kao dubrovački biskup, a potom i u kasnijim službama unutar Crkve, imali prigodu osobno susretati svetoga papu Ivana Pavla II. Velikog. Koje biste naglaske njegova socijalnog nauka – primjerice iz enciklika „Laborem exercens“, „Sollicitudo rei socialis“ ili „Centesimus annus“ – izdvojili kao osobito nadahnjujuće za Crkvu u Hrvatskoj i šire?

Od njegovih četrnaest enciklika, tri koje navodite bave se upravo socijalnim pitanjima:

Laborem exercens (1981.) – njegova je prva socijalna enciklika, koju je posvetio dostojanstvu ljudskog rada, ističući da je „ljudski rad uzvišena moć i Božji dar“. Ivan Pavao II. bio je osobito svjestan da „čovjek radom duhovno mijenja ne samo sebe, nego i svijet oko sebe“. Svojim radom čovjek zapravo „ispunja Božji plan i projekt“ te pokazuje da nije „rad stvorio čovjeka“, kako su govorili i zavodili ljude marksistički ideolozi, nego da je „Bog stvorio čovjeka radnika da na ovome svijetu putem rada bude njegov vrijedan su-radnik“.

Sollicitudo rei socialis (1987.) – druga je socijalna enciklika Ivana Pavla II., koju je objavio povodom dvadesete obljetnice enciklike *Populorum progressio* (1967.), u kojoj se papa Pavao VI. bavio temom „razvoja čovječanstva i društva“. Ivan Pavao II. u svojoj enciklici ponovno usmjerava pozornost prema socijalnoj skrbi i bavi se pitanjem istinskoga razvoja čovjeka i društva. Živeći „u svijetu ljudske borbe, brojnih nepravdi i ratova, strašnih posljedica i razaranja, gaženja ljudskih prava i sloboda“, Papa diže svoj glas te „potiče na autentičnu socijalnu skrb prema siromašnima i ugroženima“. Ovim pismom daje smjernice kako „izći iz labirinta ljudske osobne, nacionalne i kolektivne sebičnosti, eda bi se očitovao istinski razvoj i napredak svih naroda“.

Centesimus annus (1991.) – u ovoj trećoj socijalnoj enciklici Ivan Pavao II. iznova poziva „moćnike ovoga svijeta neka se više angažiraju u suzbijanju siromaštva i svjetskih dugova koji poput Damoklova mača vise nad brojnim zemljama i narodima“. Potiče i poziva sve odgovorne u društvu da se koriste zemaljskim bogatstvom tako da „svi ljudi na zemaljskoj kugli osjete veću blagodat i radost života“. To je sveti Ivan Pavao II. činio u svakoj prilici tijekom svojih brojnih apostolskih putovanja diljem svijeta. Ovom enciklikom želio je osobito obilježiti stoljetnicu prvoga sustavnoga izlaganja socijalnog nauka Crkve, koje je dao papa Lav XIII. u enciklici *Rerum novarum* (1891.), te koji je punih dvadeset pet godina, od 1878. do 1903., odgovarao na brojne društvene i socijalne izazove svoga vremena.



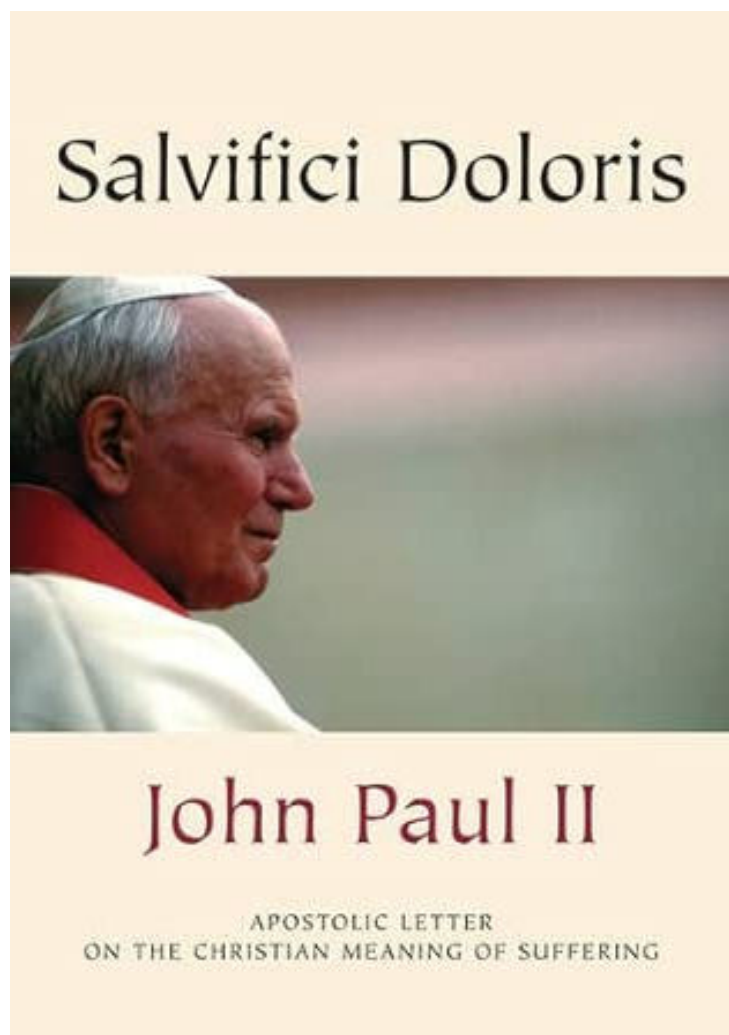
Otajstvo patnje – u školi Raspetoga Krista

U vašem aktualnom radu, koji je u završnoj fazi i nosi naslov „Patnja i trpljenje u spisima Ivana Pavla II.”, među ostalim ističete da su osobna iskustva gubitka i bolesti duboko obilježila duhovni i teološki put Karola Wojtyły. Na koji je način upravo ta osobna patnja oblikovala njegov pogled na Boga, čovjeka i smisao križa?

Problem patnje doista spada među teža pitanja s kojima se susreće kršćanska vjera. Nije onda čudno da je poznati teolog Romano Guardini, nekoliko dana prije odlaska s ovoga svijeta, zapisao kako „na Božjem sudu neće dopustiti Anđelu smrti da ga on samo ispituje“. „I ja ću njega“, piše Guardini, „upitati ono na što nijedna knjiga dosada nije dala odgovor. Priupitat ću ga: zašto čovjek do spasenja dolazi po grbavim stranputicama patnje i zašto toliki nevini stradaju pod udarima zle sudbine?“ Guardini dodaje kako se „živo nada da će ondje čuti neke od konačnih odgovora“.

Nakon atentata Ivan Pavao II. bio je često hospitaliziran u bolnici Gemelli, pa ju je nazvao svojim „trećim Vatikanom“ (drugi je bio ljetnikovac u Castel Gandolfu). Naime, tamo je boravio osam puta i po nekoliko tjedana. Boravak u bolnici i susret s ljudima koji trpe i pate dao mu je prigodu da za bolnicu upotrijebi i riječ „svetište u kojem se svaki dan slijevaju suze boli i nade“. A vlastito iskustvo patnje omogućilo mu je još bolje shvatiti što trpljenje znači u obnašanju Petrove službe.

Ne treba ni govoriti kako su se osjećali bolesnici dok su slušali njegove riječi i nagovore koje je upućivao ne samo bolesnima i starima, već i njihovim obiteljima, zdravstvenim djelatnicima i svima koji su pozvani biti „pažljivi, osjetljivi i dosjetljivi prema onima koji pomoć traže i očekuju“. A patnju se može naučiti i prihvatiti „uz pomoć božanske milosti u školi Raspetoga Krista, koji poznaje i posvećuje svaku bol“.



„Spasonosno trpljenje“ kao sudioništvo u Kristovu otkupiteljskom djelu

Apostolsko pismo „Salvifici doloris“ (u doslovnom prijevodu sa latinskog jezika: „O spasonosnoj vrijednosti patnje“), koje je sveti papa Ivan Pavao II. Veliki objavio 11. veljače 1984. na blagdan Gospe Lurdske, zauzima središnje mjesto u njegovu promišljanju o otajstvu patnje. Kako Papa u tom dokumentu tumači pojam „spasonosnog trpljenja“? Zašto patnja, prema njegovu nauku, nije tek bolna činjenica ljudske egzistencije, nego sudioništvo u Kristovu otkupiteljskom djelu i izvor duhovne preobrazbe čovjeka i svijeta?

Svojim apostolskim pismom *Salvifici doloris*, koje spominjete, Ivan Pavao II. nije „tražio način kako ukloniti misterij zla u svijetu“. No, naznačio je u kojem pravcu i na koji način treba pristupiti tom otajstvu. Ne „putem znanstvenog istraživanja, teološkog ili sociološkog objašnjenja“, nego putovima vjere, nade i ljubavi, promatrajući i proučavajući čovjeka koji izmiče svim znanstvenim kriterijima i ostaje „mučna nepoznanica jedne čudne drame“.

Zašto? Charlotte Bühler, poznata psihologinja i autorica brojnih djela o ljudskoj psihi, odgovara kako je „u pitanju čovjek kao neistraženo otajstvo i razumu nedohvatljivo biće“, koje je kao takvo „predodređeno ostati vječnom tajnom“. Svojim pismom o spasonosnoj vrijednosti trpljenja Ivan Pavao II. tom otajstvu pristupa očima vjere i poniznosti pred misterijem.

U procesu ljudskog lutanja i traženja, padova i uspona, otkriva kako se milosrdni Bog „ne odnosi prema čovjeku kruto, nego s dubokim suosjećanjem“. Tu je temu posebno razradio u svojoj drugoj enciklici *Dives in misericordia* (Bogat milosrđem, 1980.). Naime, ono što se događa čovjeku – pogada i samoga Boga, jer je On po utjelovljenju „osobno sišao k nama“ i utkao se u ljudsku stvarnost na daskama svjetske pozornice.

Stoga, sve što čovjek proživljava (osim grijeha) – dio je i Božjeg iskustva. „Kad ja padam, i On strada; kad ja trpim, i Njega boli.“ Upravo kroz tu prizmu valja iščitavati homilije, govore i dokumente svetoga Ivana Pavla II. o patnji i trpljenju, a osobito njegovo apostolsko pismo O spasonosnoj vrijednosti patnje, objavljeno 11. veljače 1984. godine – nepunih trideset mjeseci nakon atentata na Trgu svetoga Petra, 13. svibnja 1981., kada ga je hicima iz vatrenog oružja ranio Mehmet Ali Ağca i nanio mu teške ozljede u trbuhu, na desnom laktu i na kažiprstu.



„Civilizacija ljubavi“ – put nade u svijetu patnje

U suvremenom svijetu, koji nerijetko bježi od boli, bolesti i starosti, kako ponovno iščitati poruku svetoga Ivana Pavla II. da patnja, prihvaćena u vjeri i ljubavi, može postati izvor duhovne snage, solidarnosti i onoga što je Papa nazivao „civilizacijom ljubavi“?

Kad je 13. svibnja 1992. godine, na jedanaestu obljetnicu atentata, ustanovio Svjetski dan bolesnika, sveti papa Ivan Pavao II. napisao je kako je to „osobita prigoda da vjernici napreduju u aktivnom zalaganju i shvaćanju velikoga otajstva boli i patnje“, koju je nazvao „svetom tajnom“.

Stoga je fenomenu „patnje i trpljenja po Božjem planu“ pristupao na otajstven način, stavljajući ga u kontekst muke, smrti i uskrsnuća Isusa Krista. U tom je vidu žarko poželio da Svjetski dan bolesnika bude „poseban dan molitve i trpljenja za dobrobit Crkve“. Istodobno je želio da taj dan bude podsjetnik i poticaj svima kako bi na „licima bolesne braće prepoznavali sveto Lice Kristovo, koji je upravo patnjom, smrću i uskrsnućem donio spasenje čovječanstvu“.

Papa je naglašavao: „Samo u Kristu, utjelovljenoj Riječi, Otkupitelju čovječanstva i pobjedniku smrti, moguće je pronaći zadovoljavajući odgovor na teška pitanja boli, patnje i trpljenja.“ Stoga je u spomenutom pismu O spasonosnoj vrijednosti patnje predložio da se „u svjetlu Kristove smrti i uskrsnuća na bolest gleda kao na Božji pohod i dobru prigodu da se u srcima ljudi rodi ljubav jednih prema drugima, osobito prema onima koji trpe, boluju i pate“.

Ako se to dogodi, govorio je Papa, pojavljuju se ozbiljni znakovi nade da će ljudski rod krenuti „putem civilizacije ljubavi“, o kojoj je sveti Ivan Pavao II. neumorno govorio i pisao. A bez te „civilizacije ljubavi“, naglašavao je, nema istinske humanizacije svijeta.



Socijalni nauk Crkve kao teologija ljubavi, pravednosti i solidarnosti

Na koji način socijalni nauk Crkve može i danas biti nadahnuće hrvatskom društvu u promicanju solidarnosti, pravednosti i kulture života, a da pritom ostane vjeran svom teološkom temelju i duhu Evanđelja?

Najprije valja istaknuti, u kontekstu društvenoga stanja, kako „socijalni nauk Crkve nije neki ‘treći put’ između liberalističkog kapitalizma i marksističkog kolektivism, a niti neka moguća alternativa za drugačija rješenja“. On spada u zasebnu kategoriju i „ne ulazi u okvire ideologije, već teologije, posebice moralne teologije“ (Sollicitudo rei socialis, 41).

Crkva, dakle, vjerna svome duhovnom poslanju, time ispunja zapovijed koju je od Gospodina primila – da ponudi „temeljna načela, kriterije prosudbe i smjernice za konkretno djelovanje u svijetu“ (Sollicitudo rei socialis, 8). Zapravo, njezin se socijalni nauk temelji na „načelima i zahtjevima zdravoga razuma koji prosvjetljuju riječi Evanđelja, jer čovjek je začetnik, središte i svrha društvenoga života“ (Gaudium et spes, 63).

Na to nas potiče i evanđeosko izvješće koje pokazuje da Isus nije bio ravnodušan kada je bilo u pitanju dostojanstvo i prava ljudske osobe – osobito kada je vidio potrebe najslabijih i onih koji trpe nepravdu. On je pokazao „stvarnu solidarnost sa siromasima i jadnicima“ te se žestoko borio protiv nepravde, licemjerja, zloupotrebe vlasti i pohlepe bogatih, kao i protiv onih koji su bili ravnodušni prema patnji jadnika i siromaha.

Štoviše, najavio je „konačni obračun kad se Gospodin vrati u svojoj slavi da sudi žive i mrtve“. Crkva, dakle, vjerna svome duhovnom poslanju, „ispunja zapovijed koju je od Gospodina primila“, kako piše Ivan Pavao II. (Sollicitudo rei socialis, 8). Zapravo, njezin se socijalni nauk temelji na načelima i zahtjevima zdravoga razuma koji osvjetljavaju i nadahnjuju riječi Evanđelja (Gaudium et spes, 63), jer čovjek je začetnik, središte i svrha društvenoga života.



Nasljeđe socijalnog nauka Crkve – poziv mladima na teologiju ljubavi i služenja

Koju biste poruku uputili mladim teolozima, svećenicima i laicima kako bi socijalni nauk Crkve i u 21. stoljeću nastavio rasti i djelovati kao živa teologija ljubavi, služenja i pravde?

Neosporna je činjenica da je, počevši od pape Lava XIII. (1810. – 1903.), Crkva svojim socijalnim naukom do danas uobličila i izrazila vrlo bogatu baštinu koju valja proučavati i upoznavati. Tu je baštinu stekla i izgradila pozornom otvorenosti prema brojnim društvenim promjenama i prilikama kroz koje su prolazili ljudi i narodi svijeta. Naime, velike gospodarske, društvene, političke i kulturne promjene krajem 19. i početkom 20. stoljeća ubrzale su nastanak novoga načina ustroja lokalnih i državnih struktura, što je zahtijevalo da i Crkva ponudi određene smjernice i siguran putokaz.

Uz nezaobilazne dokumente Drugoga vatikanskog sabora, tu su i brojne enciklike papa te zaključci raznih sinoda. Istina, u tim spisima Crkva ne nudi „gotova rješenja“ za probleme koji su se pojavljivali u društvu. No, u svjetlu Evanđelja formulirala je nužna načela i smjernice za pravedno i ispravno uređenje društvenoga života, sa svrhom da se „sačuva dostojanstvo ljudske osobe i izgradi bolje društvo“ (*Gaudium et spes*, 3).

U tom kontekstu može se uputiti preporuka mladim teolozima, svećenicima i laicima da se ne umaraju čitati tekstove koji obrađuju pitanja vezana uz socijalni nauk Crkve – osobito spise velikih papa koji su svojim enciklikama i apostolskim pismima odgovarali na brojna društvena, kulturna i duhovna pitanja svoga vremena.

Neka se koriste tom bogatom baštinom crkvenoga socijalnog nauka u različitim prigodama: na satovima vjeronauka, tijekom konferencija i predavanja, u homilijama te u pastoralnim i karitativnim susretima s vjernicima. Jasno, za takav pristup potrebno je solidno poznavanje teologije, filozofije, humanističkih i društvenih znanosti, kako bi se mogle oblikovati konkretne prosudbe i zauzeti ispravni stavovi.

Ti se stavovi, međutim, moraju oslanjati na važeća načela koja svoj izvor traže i nalaze u Svetom pismu, crkvenom učiteljstvu te u naučavanju crkvenih otaca i teologa. Kada se sve to poveže i uskladi, postoji dobra nada da će socijalni nauk Crkve i u našem vremenu nastaviti rasti i djelovati kao „živa teologija ljubavi, služenja i pravde“, kako ste istaknuli u svome pitanju – zaključio je mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup u miru.



(Kraj nastavka 8/10)

Autor:

Ivan Matić Nević (ivan.matic1976@gmail.com)

Fotografije:

Fotoarhiva IKA-e, HBK, Zadarske nadbiskupije i Dubrovačke biskupije, privatna foto arhiva zadarskog nadbiskupa u miru Želimira Puljića, Vatican media, Pinterest

Svi nastavci feljtona:

- 1/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(1/10\)](#)
- 2/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(2/10\)](#)
- 3/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(3/10\)](#)
- 4/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(4/10\)](#)
- 5/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(5/10\)](#)
- 6/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(6/10\)](#)
- 7/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(7/10\)](#)
- 8/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(8/10\)](#)
- 9/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(9/10\)](#)
- 10/10: [FELJTON Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. \(10/10\)](#)

U sljedećem nastavku (9/10):

FELJTON „Papinska vizija društvene pravde“: Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV. (9/10) – Intervju sa kardinalom Vinkom Puljićem o socijalnom nauku Crkve

P.S.

Tekst je dio novinarskog projekta „Papinska vizija društvene pravde: Socijalni nauk Crkve od pape Lava XIII. do pape Lava XIV.“, objavljenog u sklopu Programa poticanja novinarske izvrsnosti u 2025. godini Agencije za elektroničke medije. Dopušteno je drugim medijima prenositi ovaj sadržaj uz navođenje izvora i autora.



Autora objavljenog sadržaja
financijski podržava:

Agencija za elektroničke medije
Agency for Electronic Media